

Kultur

Dan Hallemar om perfekta städer

Senast uppdaterad 10 juni 2005 14:41

I nybyggda stadsdelar tycks allt perfekt, färdigt och oföränderligt. Det vill en ny generation danska stadsbyggare ändra på.

Den förra generationen visionära danska stadsbyggare, som Jan Gehl, visade bilder på folk som sitter i solen på gågator för att visa att den goda staden är möjlig om vi ger människorna plats. En reaktion på storskalighet. Bilarna bort, gemytet in, småskalighet, gamla tankar om städer som fungerar, Venedig. Mänsklig skala, trygghet. Idyll, muttrade någon. Strosa, sa svensken, och promenerade längs Strøget, köpte pølse, blev full på eftermiddagen, frågade: Varför har vi det inte så här hemma?

Det fanns en viktig poäng i idyllanklagelserna mot Gehl och andras reaktioner på det storskaliga. Idyll betyder liten bild. Insatserna blev gärna just små bilder, små perfekta situationer. Stadens gettoisering, dess klyftor, dess problem fortsatte utanför bilden.

Det här vill den nya generationen danska stadsbyggare ta tag i. A new future for planning heter boken som följer med den stadsbyggnadsbiennal som hålls i Köpenhamn i dagarna. Här söker olika konstellationer arkitekter, filosofer, konstnärer lösningar, och nya frågor i ett accepterande av den värld och tid som är vår, ingen nostalgi. Det goda och onda i staden går inte längre att skilja åt. Bara funktionalister vill städa undan och dela upp. Stadsbyggarens hemläxa blir att se över sin definition av vad som är gott och vad som är ont. Business och shopping bygger städerna, skriver man. Där svenskt stadsbyggande gärna delar upp staden i finare och fulare saker finns här ambitionen att låta de mötas. Entertainment är kul, utropar Effekt I/S.

Arkitektforumet vill låta stadsbyggare förstå att man sysslar med bilder och upplevelser och därför kan skapa nya bilder, inte bara bekräfta dem vi redan vet. "The urban design is also the cities new logo", identifikation och nya gemensamma berättelser.

Det rödaste skynket för unga arkitekter som vill bygga städer idag är det perfekta. Deras civilisationskritik sammanfaller närmast med "Fight club". Alla som rör sig i nybyggda stadsdelar förstår varför. Allt tycks perfekt, färdigt, oföränderligt. Målgruppsanalysen gjord innan första spadtaget. Riskfritt. Den vanligaste känslan när jag går in i ett nybyggt hus eller en ny stadsdel är att jag är smutsig och på något sätt kommer att skräpa ner.

Medborgaren finns inte. Bara konsumenten. Staden som en bilhall, dammfri.

En ny mångfald, i staden kräver en ny planering menar initiativtagarna till "A new future for planning". En som fångar upp medborgaren. Det är det spöke som drar genom hela den nya stadsbyggnadsdiskussionen som syns i "A new future for planning": Hur fånga föränderligheten, hur planera för den? Hur släppa efter, hur vänta och se? Förslagen är fler: ner på golvet och klistra stadens framtid i flörtkulor och pappersremсор med dagisbarnen eller skapa ett dataspel där medborgaren kan välja scenario.

I Malmö finns kanske det bästa exemplet på länge i svenskt stadsbyggande på att den färdiga staden inte finns: Västra Hamnen. Minns någon skyltarna "Badning förbjuden"? Hur kan man lägga hus vid ett hav och förbjuda bad? Medborgarna kastade sig i vattnet. En ny berättelse tog sin början. Men frågan kvarstår: Hade man kunnat planera för den?

DAN HALLEMAR
arkitekturjournalist